

Leszkay András bácsi Moha-meséje

Vendégségben

Hétesztendős koromban egy nyári reggelen szüleim meg én lementünk Törpeházáról a magyarkúti vasúti állomásra. Pogácsa bácsi, édesapám gyerekkori pajtása nem rég költözött családjával Pöttöndre, a Börzsöny-hegység másik törpefalujába. Hozzájuk mentünk látogatóba. Félórai utazás után már le is szálltunk Nógrádon, és lépegetni kezdtünk fölfelé az erdei ösvényen. Amikor már láttuk is a pöttöndi kicsiny házacskákat, édesapám hirtelen megállt: „Jó, hogy eszembe jut! Most másképp viselkedjél ám, kisfiam, mint ahogy vendégségben szoktál!” Akkoriban ugyanis, ha látogatóban voltunk, és valamely tárgy felkeltette az érdeklődésemet, se szó, se beszéd, hozzányúltam, és úgy vizsgálgattam. Figyelmeztetett már erre a hibámra Földigszakáll bácsi, Törpeháza bölcs örege is: „Hallod-e, Moha barátom! Ne esél úgy neki a holminknak látogatóban! Ha érdekel valami, kérdezd meg előbb a vendéglátóktól, hozzányúlhatsz-e!” „De miért baj az, ha hozzányúlok valamihez?” Így felelt: „Erre magadtól kell rájössz. Csak akkor fogsz igazán irtózni mostani viselkedésedtől, ha magad jössz rá, miért helytelen.”

Megkérdeztem ott Pöttönd közelében édesapámtól is: „Miért nem szabad hozzányúlni a holminkhoz vendégségben?” De ekkor szembejött egy ismerősünk Pöttönd felől, nem volt idő hosszas magyarázatra. Édesapám csak ennyit mondott: „Mert nem illik.” Édesanyám meg így szólt: „El is ronthatod!” Az elrontástól nem tartottam, hiszen tudok én vigyázni, a „nem illik” meg csak annyi volt a fülemben, mintha azt mondták volna: „Azért nem szabad, mert nem szabad.” S minthogy továbbra sem tudtam, miért nem illik, miért helytelen, miért nem szabad, mire beléptünk Pogácsa bácsiékhoz, már

meg is feledkeztem róla, hogy nem akarok hozzányúlni semmihez. Mialatt édesapám meg Pogácsa bácsi összeölelkezett, már fel is fedeztem valami nagyon érdekeset. Egy fiókos szekrény tetején vékony falemezre ragasztva kicsiny házak, fák, bokrok voltak, egy kis majorság, festett papirosból. Később megtudtam, hogy Pogácsa bácsi legidősebb fia készítette, előbbi lakóhelyüket mintázta meg.

Ekkor azonban csak az volt a fontos nekem, hogy minél előbb nyitogathassam, csukogathassam az épületek papírajtócskáit, mozgathassam a kútgémet. Tüstént megfogtam hát a vékony falemezt, és leemeltem a majorságot a fiókos szekrényről. De jaj! A lemez hajlós volt, billent egyet a kezemben, és már potyogtak is róla a papírfák, papírcsirkék. Ijedten utánuk kaptam, kiesett a kezemből maga lemez is, és az egész majorság a padlóra puffant. Felkaptam gyorsan az egyik fát, hogy visszategyem a helyére, de újabb jaj! Gombostű volt a fa aljában, az erősítette a lemezhez, és meg belekaptam a tűbe, mélyen beleszúrt a hüvelykujjam begyébe. Este hazafelé menet a

vonaton már lüktetett az ujjam, másnap reggel pedig megjelent rajta egy fehér foltocska, meggyűlt.

Délután – mint akkoriban mindennap – kimentem játszani a faluvégi rétre a többi kistörpéhez. Héres voltam arról, hogy ha labdázáskor én lettem a cica, már az első dobáskor elkaptam a labdát, és kiszabadultam a cicaságból. Ezen a napon azonban nem így történt. Tudtam ugyanis, hogy ha a labda megüti az ujjamat, akkor fájdalom nyilall bele, s ez a tudat megakadályozott abban, hogy bátran utánakapjak, és még a huszadik dobáskor is cica voltam. Ekkor egyszerre csak odaszólt hozzám valaki a rét széléről: „Mohácska! Gyere csak ide!” Csak ekkor vettem észre, hogy Földigszakáll bácsi ott áll, és nézi a játékunkat. Oda mentem hozzá, ő meg így szólt: „Mi történt veled? Mutasd csak a kezéd!” Elmondtam neki a majorság történetét, és mialatt elmondtam, ráeszméltem, hogy hiszen én tudom is már, amit tudni akartam. Mondtam hát nagy örömmel a történet végén: „De most már legalább tudom, miért nem szabad hozzányúlni vendégségben a holminkhoz. Mert nem ismerjük, amihez hozzányúlunk, megsérthetjük vele magunkat, és a fájdalom több napunkat is elrontja. Akadályoz a jó játszásban.” Földigszakáll bácsi azonban mosolyogva megsimogatta a fejemet: „Igazad van. Ezért is helytelen a nyúlkalás vendégségben. De nem ez a legfontosabb oka annak, hogy nem szabad.” „Hát micsoda?” De csak mosolygott: „Nemsokára kitalálsz azt is. Hiszen látom, hogy tudsz gondolkodni.”

Néhány hét múlva Törpeháza kapott új lakosokat, Fontos bácsiékat. Fontos bácsi tudós törpe volt, a gombák szakértője, kutatója. Cikkeket is írt róluk természettudományi folyóiratokba.

Amikor átjöttek hozzánk ismerkedő látogatásra, nem voltam odahaza. A látogatás viszonzásakor tehát engem is magukkal vittek szüleim. Ekkor még csak látásból ismertem Fontos bácsiék három gyermekét, Okost, Kuntyorkát meg húgocskájukat, Pindurkát, de már sok jót hallottam róluk, és nagyon készültem rá, hogy bemutassam nekik, milyen okos és ügyes vagyok magam is, méltó törpeházi hírnevemre. A gyerekek azonban nem voltak odahaza. Tehát miatt a felnőttek letelepedtek a verandán, besomfordáltam a szobába. Fontos bácsi asztalán ugyanis olyasmit pillantottam meg, amit mindaddig csak képen láttam: írógépet. A besomfordalásból persze billentyűnyomogatás lett, a nyomogatásból meg az, hogy egyszerre csak megszaladt az írógép felső része, az úgynevezett „kocsi”, és zirrr..., hangos csattanással, csördüléssel nekivágódott az ütközőnek.

Történetesen éppen ekkor értek el a verandára a hazatérő gyerekek, és ők is besiettek a felnőttekkel. Édesapám persze korholt, Fontos bácsi meg mondogatta ugyan, hogy „nem baj, nem baj”, de az ő arcán is, a gyerekek arcán is meglátszott a csodálkozás: „Így viselkedik hát az a híres Moha, akinek az okosságáról, jó magaviseletéről annyit beszélnek Törpeházán? Hát ő is ugyanúgy hozzányúlkal a holmikhoz, mint más gyerekek?” Szégyenkezésemet csak akkor enyhítette egy kis reménykedés, amikor kihívtak a kertbe: „Gyere, Moha, labdázunk! Hallottuk, milyen ügyes cica vagy!” De jaj, ekkor nagyon különös dolog történt. A hüvelykujjammal már semmi baja sem volt ugyan, de szégyenkezésemben, zavaromban nem bírtam úgy figyelni a labdára, mint mások, és ismét legalább hússzor elröpült a kezem mellett.

Este az ágyban elgondolkoztam ezen, és egyszerre csak megint nagyon megörültem. Másnap már reggel átrohantam Földigszakáll bácsihoz: „Most már igazán tudom, miért nem szabad hozzányúlkalni a holmikhoz vendégségben! Mert valamilyen módon akkor is megsérülünk,

ha nem szúr meg semmiféle gombostű! Belsőleg sérülünk meg. Zavarba jövünk, szégyenkezünk, rosszul érezzük magunkat. Ez ugyanúgy elrontja a játékot, mintha az ujjunk fája.” Földigszakáll bácsi megint elmosolyodott: „Igazad van, ezért sem helyes nyúlkálni. De ez sem a legfontosabb oka annak, hogy nem szabad.”

Szokásom volt azon a nyáron, hogy már vacsora előtt lefektettem kedves mackómat, Mohabrummot. Egy este különösen fontos volt, hogy korán kerüljön ágyba. Kint felejtettem ugyanis aznap délután a kertben, zápor szakadt rá, és csurom víz lett a selymes plüssbundácskája. Édesanyám megszáritotta ugyan a tűzhely mellett, és nyugtatott, hogy semmi baja, de én mégis

aggódtam, hátha meghűlt egy kicsit. Még a vacsora utáni játékot is félbehagytam az utcán, és beszaladtam, hogy megnézzem, jól alszik-e. Már a verandán lábujjhegyre emelkedtem, úgy mentem el mosolygó szüleim mellett, és benéztem a szobánkba. Aki valami megdöbbenőt látott, az szokta mondani: „Nem akartam hinni a szememnek!” Ugyanezt éreztem én is. Gyopár bátyám és barátja, Csipicsóka bement valamiért a szobánkba. Gyopár a fiókjában keresgélt valamit, Csipicsóka meg azalatt az én kedves mackómat, akinek már régen aludnia kellett volna, aki meg is hűlt aznap, akit már vacsora előtt gondosan betakargattam, bebugyoláltam, az ablakpárkányon ugráltatta: „Hoppsza, mackó, hoppsza! Táncolj,

lusta, hoppszassza!” Hogy mit kiabáltam, mialatt odarohantam Csipicsókához, arra nem emlékszem. Az a legközelebbi emlékem, hogy térdelek a padlóm Mohabrumm fekvőhelyecskéje mellett, takargatom, bugyolálok, már szüleim is a szobában vannak, sírok a felháborodástól, és félig zokogok, félig kiáltozom: „De micsoda jogon?! Micsoda jogon nyúlt hozzá Csipicsóka Mohabrummhoz? Még csak nem is az én vendégem, hanem Gyopáré! Micsoda jogon nyúlt hozzá?! Micsoda jogon?!”

Földigszakáll bácsi nagyon okos törpe volt. Korán szokott lefeküdni is, felkelni is, Amikor tehát egy félóra múlva örvendezve átrohantam hozzá, egyenesen a hálószobájába rontottam: „Mevan a legfontosabb ok is, Földigszakáll bácsi! Azért nem szabad hozzányúlni a holmikhoz vendégségben, mert nincs hozzá jogunk!” „Mit mondasz, Mohácska? Mihez nincs jogunk?” „Jaj, Földigszakáll bácsi..., nem tudtam, hogy már aludni tetszett. Majd átjövök inkább holnap!” De már értette is, mit mondtam. Felkönyökölt, és mosolygott: „Persze, hogy ez a legfontosabb ok. Tudtam, hogy rájössz magadtól is. Most aztán le is szoksz arról, hogy nyúlkálj.” Le is szoktam. Szégyelltem volna magam, ha én is úgy viselkedem, mint Csipicsóka. Ettől kezdve tehát, ha érdekelt valami, mindig megkérdeztem a háziaktól: „Hozzányúlhatok?” Földigszakáll bácsitól azonban most már el akartam sietni: „Ne tessék haragudni, hogy felébredtettem! Tessék újból elaludni gyorsan!” De nevetett: „Haragudni? Inkább nagyon is örülök, hogy rájöttél. Még jobban is fogok aludni az örömtől! Te is örülhetsz neki, hogy megtudtad végre a legfontosabb okot. Szervusz, Mohácska, jó éjszakát!” Hazafelé menet nagy örömben azt is elhatároztam, hogy Mohabrumm hülése reggelre elmúlik. Akkor is örültem volna, ha nem figyelmeztet rá Földigszakáll bácsi, hogy örülhetek. Még ma is emlékszem arra az érzésre, amellyel örvendeztem, hogy egy kicsikével ismét többet tudok.